

Krištof Kolumbus – objaviteľ indiánskych duší I.

Branislav Michalka

18. septembra 2019 ✚ História

Motto:

Aj keby mal veľký

Kolumbus všetky nedostatky,

ktoré sa mu predhadzujú,

čo na tom záleží, ak pomyslíme

na jeho vysoké poslanie

a nezrovnateľné zásluhy?

Markýz de Hoyos

Pred pol tisícročím sa z pobrežného lemu, ktorý obopína Pyrenejský polostrov, vydal smerom na Západ tieň obrovského muža. Podivný kolos rozkročený na groteskných lodičkách, tancujúcich a strácajúcich sa v gigantickom mlyne vynárajúcich sa a padajúcich pohorí z vln a nekonečnej vody. Tento tieň visí nad Atlantickým oceánom a západnou pologuľou pol tisícročie a po všetkých tých horách kníh, ktoré sa ho snažili udusiť, rozmetať, utopiť (čo sa nepodarilo vodám), alebo osláviť, vyzdvihnúť, posvätiť, stojíme stále pred tou istou otázkou: kto bol tento muž? Kto bol Krištof Kolumbus?

Kríž, ktorý zarazil do piesku na pláži Novej zeme, rozťal európske dejiny na vek stredný a vek nový. Jeho meno sa stále zaplieta a vynára, keď začneme hovoriť o Amerike, o druhej polovici Sveta. Všetko dobré a všetko zlé, čo je spojené s touto, dovtedy Bohom zabudnutou ríšou, sa ako Ariadnina niť odvíja od toho osudného dňa, keď sa Santa Maria, Pinta a Niña odrazili od španielskych brehov.

Ako by vyzeral svet bez neho? O koľko by sa oneskoril objav nového svetadielu? Bol by sever tohto kontinentu, vládnucci dnes svetu, anglosaský, alebo portugalský? A čo je najdôležitejšie: o koľko miliónov indiánskych duší viac by padalo do danteovských špirál zatratenia, nebyť tohoto muža?

Putovanie

Presných dát viažucich sa ku Kolumbovmu životu je príliš mnoho na to, aby sa z nich nedali tkať bájne koberce plné báchoriek, uslintaných domýšľavostí, klebetných úškrnov a svetáckych žmurkaní, nárokových si znalostí útrob Sveta. O čo krajšia je bezradnosť liberálno-hermeneutických pisárov a pohoničov vedy napr. nad životom takého bl. Jána Duns Scota. Nevedia o ňom pomaly nič, okrem dátumu jeho úmrtia, a tak im nezostáva iné než sa zaoberať jeho dielom, ktoré je však temné a teologické (čo je v ich očiach to isté), a tak odchádzajú smutní hľadať inú mršinu k svojim hnilobným hostinám. Kolumbus to šťastie nemal a tak si zarajtoval na jeho mŕtvole každý, kto pero udržal. Snáď len Homér a Shakespeare sa mu môžu rovnať v miere spochybňovania čohokoľvek spätého s ich osobami. Plač niektorých jeho apologetov nad tým, že

vieme o ňom príliš málo, obávam sa, nie je na mieste. Vychádzajú z dosť naivnej predstavy, že svet by vzal na milosť niekoho, koho sa už raz rozhodol zatradiť, a to len pre také lapálie, akými sú nejaké dôkazy svedčiace proti tomuto zavrhnutiu. Svätá prostota. Či nie sú svätci Cirkvi vláčení po stáročia bahnami a hnojiskami všetkých vedeckých a žurnalistických splaškárni; a aj keby pánom od voľnej myšlienky sám archanjel Gabriel priniesol dôkazy na zlatej tácke, či by neboli zas v nich vymáčaní? Šťastný ten, po kom sa zachovalo len jeho dielo, nad ktorým soptia, ale nič o pôvodcovi diela nevedia. To však nie je prípad Krištofa Kolumba.

Čo vlastne vieme o jeho živote? Omnoho viac zrejme, než vedel on sám a ešte niečo navyše. Na každý skromnučký fakt, ktorý sa nám dochoval o jeho živote, sme navršili horu paralelných možností, takže je treba si len vybrať (čo je tak radostne liberálne, že človek len zťažka potlačí nadšenie). Už jeho pôvod, ak zhrnieme všetky pretencie miest, obcí, štátov a etník, ktoré sa uchádzajú o tú česť byť jeho rodnými, alebo sú z toho obviňované (podľa toho, či je Kolumbus braný ako hrdina a svätec, či conquistador a arcidiabol kolonizácie), poskytuje slušnú paletu, ktorá by mohla, ak sa ustáli heroická verzia, z Kolumba urobiť skutočného multikultúrneho titána. Posúďte: bol už Talianom (len v samotnom Taliansku sa háda sedemnášť miest o to, ktoré je jeho rodiskom!), Portugalcom, Kataláncom, Andalúzanom, Baskom, Švajčiarom, a dokonca, aby ani zlomyseľnosť neprišla skrátka, Židom! To posledné malo byť asi takou malou, žurnalisticko-historickou pomstou Izabele Kastílskej, ktorá bola jeho ochrankyňou.

To nie je samozrejme všetko. Napr. v roku 1880 dôstojný pán Martin Casanova de Pioggiola sfalšoval dokumenty, aby dokázal, že Kolumbus bol Korzičan. To, že sa k niečomu podobnému prepožičala osoba duchovná, je zaujímavé a vrhá to svetlo na to, ako treba brať vážne tvrdenia aj osôb duchovných, stavajúcich sa neskôr proti Kolumbovmu svätorečeniu na základe „vedeckých“ dôkazov. Že aj príslušník kléru môže byť nádobou krehkou, zapáleným vlasti synom, túžiacim troška zavariť nejakému nepriateľskému národu či cítiacim averziu voči obhajcom potencionálneho svätca, je pravdepodobné. Spomeňme si, ako znervózneli niektorí vlastenci pri blahorečení Karla I. Habsburského alebo pri návrhu na blahorečenie už zmienenej Izabely Kastílskej.

Všetci normálni ľudia, teda tí, čo si uvedomujú, že na tom až tak nezáleží, sú presvedčení a veria, že Krištof Kolumbus sa narodil v roku 1451 v Janove. Jeho otcom sa ukazuje byť ctihodný mešťan, majster cechu tkáčskeho a neskorší krčmár Domenico Colombo, ktorý mal okrem Krištofa ešte ďalšie štyri deti. Tri z nich, Krištof, Bartolomej a Jakub (v španielsku neskôr známy ako Diego), sa stali známymi, dve zvyšné pohltili dejiny. Chlapec Krištof prejavoval údajne „nadobyčajné“ prirodzené vlohy a tak mu otec pomáhal dobrať sa maximálneho možného vzdelania. Jedna z verzii jeho života, samozrejme ako všetky ostatné veľmi sporo doložená, hlása, že ho otec poslal k príbuzným do Pavie, aby tam študoval na univerzite. Iná verzia zase túto popiera, obviňujúc jeho syna Fernanda, ktorý sa o otcovom štúdiu zmieňuje, z podvodu. Knihy z jeho pozostalosti svedčia každopádne o záujmoch, pre človeka ktorý je údajne bez vzdelania, netypických. Platon, Aristoteles, Ptolemaios, Eneas Silva atď., to nie je práve bežné čítanie námorníkov a krčmárskych synkov. Každopádne sa Kolumbus dokázal obstojne obracať v latinčine, čo by mohlo svedčiť o tom, že rok v Pavii sa venoval práve štúdiu. Nepobudol tam pravda dlho a už ako štrnásťročný sa vrátil domov.

Cesta od jedného osihoteného záchytného bodu k druhému, v Kolumbovom životopise, je ako plavba riedkym súostrovím atolov, kde sú jednotlivé ostrovčeky od seba neuveriteľne vzdialené a sotva vytrčajú

z vody zabudnutia. Ďalšia správa o jeho živote sa týka až výpravy francúzskeho vojvodu Jána z Anjou, na ktorej bol Kolumbus už námorným dôstojníkom. Mal dvadsať štyri rokov. Čo bolo medzitým, nevie nikto a je to radostné a plodné eldorádo (nie jediné) pre tých, čo chcú písať o Kolumbovi novú knihu a nič nového o ňom nevedia. Údajne bol obchodným zástupcom janovskej lodiarskej firmy Spinola a Dingeri. Iní tvrdia, že nie. Na výprave, ktorej loďstvu velil jeho príbuzný admirál Kolumbus, akého stupňa a vzdialenosti nikto nevie, sa Krištof niekoľkokrát vyznamenal. Okrem iného aj vyslobodením zajatej galéry z Tuniského prístavu. Kolumbov syn Fernando neskôr tvrdil v životopise svojho otca, ktorý sám napísal, že ďalšia životná dráha jeho otca sa odvíjala v bojoch s Maurmi v Stredozemnom mori. Zapadalo by to do obrazu Kolumbovho celoživotného nadšenia pre reconquistu Božieho hrobu. Táto vízia sa kľukatí celým Kolumbovým snažením, kvôli nej pravdepodobne hľadá zlato a ešte aj v závete na ňu pamätá.

II. časť: <http://christianitas.sk/kristof-kolumbus-objavitel-indianskych-dusi-ii/>

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/kristof-kolumbus-objavitel-indianskych-dusi-i/>